

Misfornøjelse blandt Arbejderne, som man tidlig og sildig giver os Ansvar for at have saæet, er saæet af Arbejdernes Førere, og vi ser ikke med Skam, men tværtimod med Glæde tilbage paa de Mænds Arbejde, som har bragt saa store Resultater for den danske Arbejderklasse. Den Misfornøjelse, som man kalder den, blev saæet i 1870 ved Dannelsen af den internationale Arbejderforening for Danmark, som blev Moderforening til Socialdemokratisk Forbund og De samvirkende Fagforbund. Det var, som sagt, overordentlig slette Vilkaar, man den Gang bød Arbejderne. De sociale Forhold var saa elendige som overhovedet tænkeligt. Af de gamle Beretninger fremgaar, at her i Staden København døde 23 pCt. af Børn under et Aar. Først i 1873, efter at Socialdemokratiets Agitation var begyndt at finde Genklang, blev det paa-budt, at Børn i det mindste skulde være 10 Aar, forinden de blev optaget som Arbejdere i Fabrikkerne. Før den Tid var selv smaa Børn beskæftiget i Haandværk og Industri. Af Beretningerne fremgaar det ligeledes, at hvert 11te Menneske var under Fattigvæsenet. Naar man hører saadanne Tal, vil man forstaa, at procentvis var Tallet paa de egentlige Familieforsørgere indenfor Arbejderklassen, som fik offentlig Hjælp, naturligvis langt større. Det var da ogsaa praktisk talt saaledes, at man betragtede det som noget ganske naturligt, at det Underskud, der fremkom, naar de nødvendige Udgifter var talt op overfor den Indtægt, vedkommende Arbejder kunde faa, dækkedes af Kommunen. Man fandt i og for sig slet ikke noget mærkværdigt i dette Forhold, i den Grad var det blevet almindeligt.

Det var under saadanne Vilkaar, Arbejderbevægelsen startedes herhjemme. Og det var under Modstand ikke alene fra Arbejdsgivernes Side, men ogsaa fra Arbejderne selv. I en Beretning fra den Tid angaaende Helsingørgades Sukkerhus, hvor Forholdene var rent ud fortvivlede, kan man læse, at Arbejderne selv afgiver følgende Erklæring: *Det er imidlertid ikke vor Mening at klage over de overordnede paa Sukkerfabrikken, thi vi er tilfredse saavel med Lønnen som med Behandlingen.* Naar man læser en saadan Sætning, forstaaer man, under hvilke Vilkaar de Mænd maatte arbejde, af hvilke endnu enkelte findes iblandt os baade i dette høje Ting og i det andet høje Ting. Man forstaaer ogsaa, at under saadanne Forhold maatte Bestræbelserne i første Række gaa ud paa at organisere Arbejderne, oplyse dem om de Samfundstilstande, hvorunder de levede,

give de undertrykte Arbejdere mere Villie til at kæmpe for deres Hjem og deres Børns Fremtid. Arbejderne maatte lære sig selv at kende, deres Tanker maatte retningsbestemmes, de maatte lære at respektere deres egen Stand, der maatte gives dem Tillid til dem selv, og de maatte endelig lære Sammenholdets Magt at kende. Det var den første Betingelse for, at et Rejsningsarbejde indenfor Arbejderklassen kunde have nogen Mulighed for nogen Sinde at bære Frugt. Det var en opslidende Kamp, som den Gang blev ført, opslidende for de Mænd, der gik i Spidsen, og som maatte udføre deres Mission under Arbejdskøbernes Overgreb og Spot og under Vrangvillie og Dumhed fra deres egne Side. Længe varede det, inden Organisations- og Forhandlingsretten blev anerkendt, inden man overhovedet gik med til, at Arbejderne fik Ret til at være medbestemmende om deres egne Forhold. Og da det endelig var naaet, gjaldt det naturligvis i første Række Lønspørgsmaalet og Arbejdstiden, thi man forstod, at kun gennem en Bedring af de økonomiske Forhold og Opnaaelsen af en kortere Arbejdstid var det muligt at finde en Basis for at vække Arbejdernes Interesse for andet og mere end Arbejdspladsen og Værtshuset.

Side om Side med de faglige Organisationers Arbejde gik saa det socialdemokratiske Partis Agitation for efterhaanden at vinde Indpas paa den danske Rigsdag, og vi ved jo, at det i 1884 lykkedes at sætte de to første socialdemokratiske Repræsentanter ind i Folketinget. Det gik meget smaat til at begynde med, ikke mindst saa længe Afstemningen ikke var hemmelig og Arbejdsgiverne tog Opstilling i Valglokalerne og kontrollerede, hvorledes deres Arbejdere anvendte Stemmeretten.

Gennem de sociale Tilstandes Bedring og gennem en forbedret Skoleundervisning var det, vort Partis første Forkæmpere søgte at bryde nye Baner. Det var paa den Tid, Præsterne raabte Materialister efter Arbejderførerne. Præsterne forstod ikke, at det var en absolut Nødvendighed, ogsaa samfundsmæssigt set, at det den Gang forsultede og forhutlede Proletariat blev rejst og gjort til sunde, fornuftige og dygtige Samfundsborgere. Selv i Dag kender vi jo Præster, som har lignende Anskuelse. Nu om Dage anerkendes det dog, at Arbejdernes Fagforeninger, Arbejdernes Organisationer har gjort deres store Nytte. Nu kan man høre, som vi hørte det her for et Aars Tid siden, det ærede Medlem Hr. Frænkel fra denn Talerstol give os Attest